

**Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de operationele
doelstellingen van de centra voor leerlingenbegeleiding
Informatiebrochure voor de CLB-medewerker**

www.ond.vlaanderen.be/clb

03 Waarom is er een nieuw besluit van de Vlaamse Regering over de operationele doelstellingen van de CLB's?

07 Wat zijn de krachtlijnen van dit nieuwe besluit?

- ▲ leerlinggebonden aanbod
- ▲ schoolondersteuning
- ▲ preventieve gezondheidszorg
- ▲ registratie

16 Colofon

Waarom is er een nieuw besluit
van de Vlaamse Regering over de
operationele doelstellingen van
de CLB's?

Heel wat nieuwe ontwikkelingen binnen het onderwijs hebben gevolgen voor de dagelijkse werking van het CLB. We denken hierbij aan de hernieuwde aandacht voor het maken van een studie- en beroepskeuze, persoonlijke ontwikkelingstrajecten, de time-outprojecten, gelijke onderwijskansen, lokale overlegplatformen, kleuterparticipatie, maar ook nieuwe ontwikkelingen in het denken over en het begeleiden van leerlingen met bijzondere onderwijsnoden. Daarenboven is ook buiten het onderwijsveld sprake van nieuwe regelgeving, die een rechtstreekse invloed heeft op de werking van het CLB. We denken hierbij in de eerste plaats aan het decreet Integrale Jeugdhulp dat er voor gezorgd heeft dat het hulpverleningsaanbod van het CLB is gemoduleerd en is opgenomen in de jeugdhulpwijzer¹.

Al deze ontwikkelingen vragen om meer duidelijkheid over het minimum-aanbod van diensten die van een CLB kunnen worden verwacht. Voor leerlingen, ouders, scholen én ook voor CLB-medewerkers moet duidelijk zijn waarvoor men bij een CLB terecht kan en waarvoor niet.

Uit recent wetenschappelijk onderzoek² blijkt dat naarmate men meer realistische verwachtingen heeft over de door het CLB aangeboden diensten, men over die diensten ook meer tevreden is. Het is daarom dat het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de operationele doelstellingen van de CLB's klaarheid wil brengen, en zodoende onrealistische verwachtingen helpt tegen te gaan.

Ter wille van de duidelijkheid – ook voor de netwerkpartners – worden hieronder een aantal begrippen gedefinieerd die zo nauw mogelijk aansluiten bij het begrippenkader van Integrale Jeugdhulp. U vindt deze definities telkens terug in het grijs. Alle nieuwigheden zijn in deze tekst in het groen gedrukt.

Wat bestaat er al vandaag?

Het besluit is een uitvloeisel van het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding. Het maakt een aantal strategische doelstellingen concreter en legt een aantal nieuwe klemtonen. Van deze gelegenheid werd ook gebruik gemaakt om via de samenvoeging van een aantal bestaande besluiten de regelgeving te vereenvoudigen.

U kunt de volledige tekst van dit besluit raadplegen op

www.ond.vlaanderen.be/clb.

¹ zie www.jeugdhulpwijzer.be

² K. Verschueren e.a. (2008). Tevredenheid van cliënten in de CLB's: ontwikkeling van een instrumentarium. In opdracht van de Vlaamse Minister voor Onderwijs en Vorming, in het kader van het 'OBPWO-programma'. Leuven: K.U.Leuven; Centrum voor schoolpsychologie.

Wat zijn de krachtlijnen van dit
nieuwe besluit?

Alle leerlingen, ouders en scholen kunnen rekenen op een minimaal aanbod van CLB-diensten. Dit aanbod van gegarandeerde diensten situeert zich binnen de vier bestaande begeleidingsdomeinen: leren en studeren, onderwijsloopbaan, psychisch en sociaal functioneren en preventieve gezondheidszorg. Dit aanbod maakt deel uit van het beleidsplan of beleidscontract. Wanneer de school daar geen gebruik van wenst te maken, dient ze dit te motiveren. Naast dit aanbod van gegarandeerde diensten kan het CLB – bv. met het oog op lokale noden – ook andere diensten aanbieden, ten minste voor zover die de strategische doelstellingen niet in het gedrang brengen.

Hierna gaan we in op de belangrijkste punten van het nieuwe besluit.

Het CLB werkt samen met de cliënt, de netwerkpartners en de school. Doel is het realiseren van de strategische doelstellingen.

- **cliënt:** een leerling, een ouder of een opvoedingsverantwoordelijke
- **opvoedingsverantwoordelijken:** de natuurlijke personen, anders dan de ouders, die de minderjarige op duurzame wijze in feite onder hun bewaring hebben of bij wie de minderjarige geplaatst is door bemiddeling of ten laste van de openbare overheid
- **netwerkpartner:** een partner in de externe hulp- en dienstverleningssector of gezondheidssector die deel uitmaakt van het aanwijsbaar netwerk van het CLB

leerlinggebonden aanbod

Het leerlinggebonden aanbod vertrekt van een zorgvraag die betrekking heeft op het welbevinden van de leerling. Het heeft tot doel het leerproces of de onderwijsloopbaan van de leerling te vrijwaren of te versterken, hetzij op het moment van de vraag hetzij in de toekomst.

(!) In de uitvoering van het leerlinggebonden aanbod wordt altijd rekening gehouden met het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de jeugdhulp. Wat betreft het recht op instemming met de jeugdhulp, hierop vormen de begeleiding bij problematische afwezigheden en de medische consulten een uitzondering, aangezien cliënten verplicht zijn hierop in te gaan.

Binnen het leerlinggebonden aanbod wordt vastgelegd welke kernactiviteiten per begeleidingsdomein minimaal worden aangeboden. Afhankelijk van het traject dat wordt gevolgd, is de doorlooptijd verschillend.

- **kernactiviteit:** een algemeen aangeduide hulpactiviteit, gericht op een bepaald doel
- **traject:** een opeenvolging van kernactiviteiten die worden ingezet bij een leerlinggebonden aanbod
- **doorlooptijd:** de tijdsperiode waarbinnen een traject wordt afgerond

Wegens de vraag naar meer duidelijkheid over de (maximum)termijn waarbinnen men van een CLB een antwoord mag verwachten, werd het begrip 'doorlooptijd' ingevoerd. De duur van de doorlooptijd van een traject (te beginnen vanaf het onthaal) varieert.

De maximale doorlooptijd bedraagt:

- ▲ tien werkdagen,
voor een traject dat leidt tot vraagverheldering, informatie of advies;
- ▲ veertig werkdagen,
voor een traject dat leidt tot een diagnose;
- ▲ vijftig werkdagen,
voor een traject dat leidt tot een diagnose met geformaliseerd advies.

Wanneer leerlingen door persoonlijke kenmerken, sociale achtergrond of leefsituatie leerbedreigd zijn of wanneer de samenwerking met de netwerkpartner daarom vraagt, kan het centrum van de voorgeschreven doorlooptijd afwijken. Het is in dit verband belangrijk te vermelden dat het CLB in noodsituaties alles in het werk stelt om de doorlooptijd zo kort mogelijk te maken en er altijd naar streeft zo snel mogelijk hulp te bieden.

Binnen het leerlinggebonden aanbod worden de volgende **zes kern-activiteiten** onderscheiden:

1. **onthaal:** het eerste contact met de cliënt, de school of een netwerkpartner en het beluisteren van het aanmeldingssignaal; indien nodig aansluiting bieden met al dan niet zelf aangeboden vraagverheldering of andere vormen van hulp

2. **vraagverheldering:** samen met de cliënt, de school of een netwerkpartner de problemen inventariseren, systematisch in kaart brengen en ontrafelen; oplossingsalternatieven verkennen en die toetsen aan een mogelijk aanbod

3. het verstrekken van informatie en advies:

- het informeren en handelingsgericht advies geven over keuzemogelijkheden en gedragsalternatieven en eventueel het aanraden van bepaalde hulp aan de cliënt of aan personen uit de leefomgeving
- het verstrekken van een handelingsgericht advies aan leerkrachten om hun draagkracht te versterken bij de opvang van leerlingen met zorgvragen

• **handelingsgericht advies:** advies dat tot stand komt op basis van de principes van het handelingsgericht werken of handelingsgerichte diagnostiek

4. **diagnose:** een op systematische wijze opgebouwd, geobjectiveerd en gedetailleerd beeld van de problematiek en de onderwijsnoden van een leerling. Het centrum neemt zowel verhelderende, onderkende als indicerende diagnostische vraagstellingen op en maakt bij de analyse hiervan gebruik van wetenschappelijk verantwoorde methoden en, waar die voorhanden zijn, van vastgelegde standaarden. Het centrum werkt waar nodig samen met externen. De diagnostiek resulteert in een advies aan de betrokkenen. Bij leerlingen met een specifieke onderwijsgerelateerde behoefte wordt een advies gegeven over ondersteunende maatregelen in onderwijs, al of niet geformaliseerd zoals bepaald in de onderwijsregelgeving.

5. **kortdurende begeleiding:** het bieden van een multidisciplinaire en professionele ondersteuning, in eerste instantie gefocust op het samen met de cliënt zoeken naar antwoorden en oplossingen voor de problematische situatie. De kortdurende begeleiding bestaat uit een aanbod van twee tot acht sessies. Van het aantal sessies kan afgeweken worden in het belang van leerlingen die door hun persoonlijke kenmerken, sociale achtergrond of leefsituatie leerbedreigd zijn.

6. **samenwerken met netwerk:** het centrum werkt samen met relevante netwerkpartners in functie van de begeleiding van de leerling en de ondersteuning van ouders, de school of personen uit de leefomgeving

Wanneer naar externe hulpverlening verwezen wordt, betekent dit niet dat het CLB geen taken meer te vervullen heeft. In het kader van de draaischijffunctie zorgt het CLB voor onder meer het aanleveren van gegevens in functie van verwijzing en zorgt het voor opvolging in functie van de onderwijsleersituatie.

• **draaischijffunctie:** coördinatie door het CLB tussen het centrum, de school en de schoolexterne diensten die een relevant aanbod bezitten inzake leerlingenbegeleiding of hulpverlening met het oog op proactieve en preventieve acties, of doorverwijzingen en met het oog op de optimalisering van de leerlingenbegeleiding

Zo kan de CLB-medewerker zich bijvoorbeeld – als draaischijf tussen de school en het crisisaanbod – engageren om een ondersteunende rol te spelen in het kader van een aanmelding bij het meldpunt ‘crisis’ van Integrale Jeugdhulp en wanneer dat meldpunt daarom vraagt. Het CLB kan ondersteunende acties ondernemen in functie van het schools functioneren van de leerling en het blijvend garanderen van het leerrecht. Mogelijke acties kunnen zijn: informeren van de school, bemiddelen met de school, opvolgen na de crisis en (indien nodig) een kortdurende begeleiding van de leerling.

Welke trajecten zijn mogelijk?

Voor het leerlinggebonden aanbod betekent dit concreet dat, afhankelijk van het begeleidingsdomein, al dan niet alle kernactiviteiten aangeboden worden.

Voorbeelden hiervan zijn:

Voor alle zorgvragen binnen het begeleidingsdomein ‘psychisch en sociaal functioneren’ biedt het centrum alle kernactiviteiten aan.

Belangrijk daarbij te vermelden is dat een kortdurende begeleiding bij gedrag dat kan resulteren in orde- en tuchtmaatregelen, altijd als aanvulling wordt aangeboden op het beleid en de inspanningen van de school.

Voor alle zorgvragen binnen het begeleidingsdomein 'leren en studeren' aangaande leerstoornissen en het begeleidingsdomein 'preventieve gezondheidszorg', worden alle kernactiviteiten aangeboden, met uitzondering van de kortdurende begeleiding.

Voor alle zorgvragen binnen het begeleidingsdomein 'onderwijsloopbaan' worden alle kernactiviteiten aangeboden, met uitzondering van de kortdurende begeleiding. Het CLB besteedt daarbij bijzondere aandacht aan de keuze-processen ter voorbereiding van de overgang:

- 1° van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs;
- 2° van de eerste graad naar de tweede graad van het secundair onderwijs;
- 3° van de tweede graad naar de derde graad van het secundair onderwijs;
- 4° van de derde graad van het secundair onderwijs naar het hoger onderwijs;
- 5° van het buitengewoon onderwijs naar het gewoon onderwijs;
- 6° van het gewoon onderwijs naar het buitengewoon onderwijs;
- 7° van het voltijds onderwijs naar de deeltijdse leersystemen;
- 8° van de deeltijdse leersystemen naar het voltijds onderwijs.

Wanneer uit de zorgvraag blijkt dat het gaat om problematische keuzes, wordt ook een kortdurende begeleiding aangeboden.

Binnen het begeleidingsdomein onderwijsloopbaan biedt het CLB actief, en dus zonder dat er een zorgvraag gesteld dient te worden, de kernactiviteiten onthaal, vraagverheldering en informatie en advies aan en dit voor alle anderstalige nieuwkomers met het oog op de instap in het onderwijs en studiekeuze.

Als aanvulling op de inspanningen van de school start het CLB een traject op voor kleuters wier ontwikkeling en leerproces ernstig bedreigd wordt door hun beperkte aanwezigheid in de kleuterklas.

schoolondersteuning

In functie van de versterking van de interne leerlingenbegeleiding en vertrekkend van concrete probleemsituaties biedt het CLB 'schoolondersteuning' aan. De samenwerking met alle actoren die betrokken zijn bij de leerlingenbegeleiding (waaronder school, ouders, leerlingen

en de pedagogische begeleidingsdiensten), moet er toe leiden dat de deskundigheid van leerkrachten op het gebied van signaaldetectie en de opvang van leerlingen vergroot wordt. Daarenboven is het doel van schoolondersteuning om tot een adequate vorm van leerlingenbegeleiding of zorgbeleid op school te komen.

De minimumschoolondersteuning die wordt aangeboden, bestaat uit:

▲ informatieverstrekking

In het kader van het verstrekken van informatie over het onderwijsaanbod en de aansluiting op de arbeidsmarkt, zet het CLB, samen met de school, allerlei acties rond het maken van een studie- en beroepskeuze op touw, waarin zij actief participeert. Het centrum betracht volledigheid in het verstrekken van informatie, doet dit op neutrale wijze en voor alle leerlingen van:

- het laatste jaar van het basisonderwijs
- het tweede jaar van de eerste graad secundair onderwijs
- het tweede jaar van de derde graad secundair onderwijs

▲ de functie van het CLB als draaischijf tussen de school als organisatie en de netwerkpartners van het CLB

▲ participatie in overleg georganiseerd door de school met betrekking tot leerlingbegeleiding. Dit betekent op zijn minst participatie in het overleg over afwezigheid op school.

▲ participatie in schoolprojecten die in het teken staan van het beleid rond prioritaire doelgroepen. Dit zijn groepen van leerlingen die als gevolg van hun sociale achtergrond of leefsituatie leerbedreigd zijn

preventieve gezondheidszorg

Wat het begeleidingsdomein 'preventieve gezondheidszorg' betreft werd de bestaande regelgeving in dit besluit opgenomen en wijzigt er dus niets. Alle vroegere bepalingen betreffende de consulten, de vaccinaties en de profylactische maatregelen blijven van kracht.

registratie

Om een beter zicht te krijgen op het aantal vragen dat de CLB's behandelen en de thematieken en problematieken waarrond zij werken, vraagt de overheid een aantal gegevens te registreren, die vallen onder de vier begeleidingsdomeinen. Voorbeelden van informatie waarvan de registratie gevraagd wordt: lengte, gewicht, lezen en spellen, pesten en gepest worden, attest buitengewoon onderwijs, problematische afwezigheden, enz.

colofon

**verantwoordelijke
uitgever**

Ann Verhaegen, afdelingshoofd
Afdeling Ondersteuningsbeleid
Departement Onderwijs en Vorming
Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel

eindredactie

Pieter Vandenbroucke
Agentschap voor Onderwijscommunicatie
Afdeling Informatie en Communicatie

**vormgeving en
fotografie**

Kim Baele
Departement Onderwijs en Vorming
Managementondersteunende Diensten (MOD)

drukwerk

Departement Bestuurszaken
Agentschap voor Facilitair Management
Digitale drukkerij

depotnummer

D/2009/3241/277